

פרשת נח

המחדש בטובו בכל יום תמיד - גם בעסק התורה

התחדשות של רצונו יתברך בקיום העולם, שהוא ממשיך לחדש בטובו בכל רגע ורגע, ואם חלילה יפסיק לרגע רצון זה, כל העולם וכל חיות הבריאה יפסיקו על המקום.

אולם רואים כאן דבר נוסף חשוב מאוד, שהתורה שבה אנו עוסקים היא בעצם מקבילה לאותו דיבור ורצון א-לקי שמקיים את הבריאה בכל רגע ורגע, וממילא הגישה שלנו אל התורה חייבת להיות בהתאם לזה, חז"ל מלמדים אותנו שדברי תורה צריכים להיות כל יום בעניין כחדשים, כאילו היום נתנו, אבל לפי דברים אלו הדברים הם ממש כפשוטם, כי כל דיבור ודיבור של תורה שיוצא מפינו הוא מקיים את הבריאה באותו הזמן, כעין המחדש בטובו בכל יום, כי התורה שמקיימת את העולם של אתמול, היא לא מקיימת את העולם של עכשיו.

אולם צריך להבין עוד דבר אחד יסודי ביותר, הבאנו דברי הנפש החיים שאומר שאם לא יהיה תורה בעולם לא יהיה קיום לעולם, והעולם יחרב, אך גם ברמת הקיום של העולם יש דרגות, כלומר שחורבן העולם הוא הרע המוחלט, אך גם לפני החורבן הגמור יש עוד דברים, יש כל מיני דרגות של שפע שיכולות לבוא לעולם, וכשיש הרבה תורה יש הרבה יותר שפע, יש שובע בעולם והכל פועל באופן מתוקן, אך כשחסר תורה, גם אם לא נחרב העולם כי יש איזה תורה שכן מקיימת, אך יכול להיות רעב, מלחמות וחוסר שלום בעולם, היסוד הוא שככל שיש יותר תורה יש יותר שפע ויותר קיום לעולם.

וצריך להמשיך ללמוד תמיד באופן של 'התחדשות' ואמנם זה נכון מה שאומרים אנשים 'התענוג התמידי אינו תענוג', אבל עם זאת אפשר כל פעם ליצור התחדשות מסוימת, העיקר הוא ההבנה שכל רגע של תורה זה עולם בפני עצמו, והגם שהדברים נשמעים גבוהים ומרוממים, אך ככל שמרבים לחשוב על דרך זו ולהפנים את מעלת התורה, הגישה אל התורה משתנית לחלוטין, ובאמת זהו דבר שכל בחור יכול להשיג ולהפנים שהתורה שלו היא היא שמקיימת את העולם, וזה היסוד העיקרי הנצרך כדי לחיות עם התחדשות בתורה.

אך מעבר לכך מי שלומד כמו שצריך ועמל בתורה באופן הנכון לעולם ימצא דברים לעמול בהם, תמיד יש עוד זווית לבחון את הדברים ואם רק לא מתעצלים ומתמסרים אל התורה אפשר להיות עם הרבה התחדשות, ומכל סוגיא אפשר להשתעשע מחדש שוב ושוב.

זהו סוד העלייה, מי שכל פעם צריך להתגבר ללמוד עוד פעם את אותם דברים הוא מתקשה להתקדם כי זה אכן משעמם לו, אבל מי שמשכיל ללמוד ולהפנים עניינים אלו זוכה תמיד להרגשה מרוממת זו של החידוש בתורה, ולא רק בתחילת הזמן. וככל שמצליחים לעורר הרגשה זו מתחברים עם התורה בחיבור פנימי יותר ומתעלים בתורה ללא שיעור.

"ואני הנני מביא את המבול מים על הארץ לשחת כל בשר ... כל אשר בארץ יגווע" (פ"ו, פי"ז).

בפרשת השבוע אנו קוראים כיצד השחית הקב"ה את העולם שברא, בסוף פרשת בראשית כתוב **"ויאמר ה' אמחה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה... כי נחמתי כי עשיתים"**, הפסוק תפס את המילה 'נחמה', ומשמעותה כאן היא עניין של חרטה, וכך תרגם אונקלוס 'ארי תבית במימרי ארי עבדתינון', תבית - עניינו תשובה, כלומר שהקב"ה שב ממחשבתו שחשב בתחילה לברוא את העולם.

העניין בזה שבשעה שחטא האדם על פני האדמה התבטל בעצם הרצון של הבריאה, הקב"ה החליט שאינו רוצה עוד בעולם שיצר, כלומר שלא היה צריך כאן החלטה מחודשת להחריב את העולם, אלא שהמבול אירע מביטול הרצון של הקב"ה בקיום העולם.

ביאור העניין הוא מה שכתוב בנפש החיים שקיום העולם אינו משהו שהתחיל אי שם בבריאת העולם ומאז הוא ממשיך להתקיים מעצמו, אלא הבריאה ממשיכה להתהוות בכל רגע ורגע מכח רצונו יתברך, והוא **"מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית"**, וברגע שהרצון הזה פוסק לרגע, הבריאה פשוט נעצרת לחלוטין והכל מתמוטט.

וכפי שמבאר הרמב"ן עניין "וירא א-להים כי טוב" שראשית כל היה צריך לברוא את הדבר, ואחרי כן הקב"ה גזר בו את הקיום, אך לולי גזירת הקיום לא היה מספיק היצירה הראשונית, וזה מה שהתבטל בשעת המבול, שהקב"ה שב מאותה אמירה של **"ויהי"**, וממילא הכל נחרב, כי הקיום המתמיד פסק.

על כל פנים רואים כאן שהקיום של העולם אינו משהו שתלוי ומוחלט שעומד ללא הפסק, אלא הכל תלוי בכך שהקב"ה תולה ארץ על בלימה, 'כי רגע באפו חיים ברצונו', ואם ה' ניחם מרצונו בקיום העולם מייד הקיום של העולם לא ימשיך.

והנה בנביא ירמיה (לג כה) **"אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת"**, ומביא הנפש החיים בשער ד' (י,יא) שמפסוק זה למדו חז"ל שאם יתבטלו ישראל מהתורה רגע אחד יחזור כל העולם לתוהו ובוהו, והכוונה בזה היא כנ"ל, שכל העולם ממשיך להתקיים רק בדיבור פיו וכיון שהקב"ה תלה את קיום העולם בקיום התורה, שהיא מטרת הבריאה 'בראשית' - בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, ממילא אם תפסיק התורה מהעולם לרגע, תיפסק הסיבה המקיימת את העולם, ויחזור חלילה המצב של המבול שהיה תוצאה של **"נחמתי כי עשיתים... והנני משחיתם את הארץ"** היה כאן ביטול של הרצון שמקיים את הבריאה.

ואמנם אנו מתרגלים לראות שעולם כמנהגו נוהג ונראה לנו כי שום דבר לא יכול לפתע להשתנות, אבל האמת היא מה שאנו רואים בדברים אלו, שכל רגע ורגע שהעולם ממשיך ומתקיים, יש כאן

הספד רבינו שליט"א, על מורינו המשגיח הגאון הצדיק רבי ישראל מאיר המניק זצוק"ל בשעת ההלויה

הנה מהות ההבדל בין 'בית מדרש' ל'ישיבה', שבעוד שבית מדרש מהווה מקום אשר בו לומדים את התורה, לעומת זאת ישיבה היא מקום של מסירת התורה, התורה ניתנה לנו בסיני והיא נמסרת מדור לדור באותה צורה בה ניתנה בסיני.

חז"ל במסכת ברכות כב,ב דורשים מן הפסוק "והודעתם לבניך ולבני בניך... יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב - מה להלן באימה וביראה וברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה וברתת ובזיע", והיינו שמסירת התורה מדור לדור צריכה להיות באותה צורה שניתנה, ודווקא תורה שבאה עם יראת שמים, היא המתחברת למסורת התורה שניתנה באימה וביראה ברתת ובזיע.

והנה, כשם שבדרכי הלימוד יש מסורת מדור לדור כיצד ללמוד את התורה ולהבינה בצורה נכונה, כך גם דרכי היראה יש להם מסורת.

מסורת התורה שבידינו כיום בישיבות, קיבלנו אותה משיבת וואלוז'ין, והם קיבלו זאת מהגר"א, וכן דרכי היראה קיבלנו מהגר"א, ר' ישראל היה תלמידו של ר' זונדל מסלנט, שהיה תלמידו של הגר"ח מוואלוז'ין תלמידו של הגר"א. כאשר ייסדו את ישיבת וואלוז'ין, הכל נעשה במסורת מיוחדת הן בדרכי הלימוד וכן לדאוג שלא ייכנסו רוחות זרות לישיבה ולשמור על מסגרת הישיבה, ואת המסורת שלנו קיבלנו משם.

בגמ' נאמר על יראת שמים שהיא האוצר ששומר את התורה, אוצר היינו שצריכים מסגרת מסוימת בשביל התורה כדי שהתורה לא תופסד כמבואר בנפה"ש שער ד', והתפקיד של המשגיחים הוא להעביר את מסורת היראה ולהעמיד את המסגרת של הישיבה, את האוצר של התורה.

המסילות ישירים בהקדמה לספרו מביא את הפסוק "הן יראת ה' היא חכמה", ומבאר שאי"ז כמו שחושבים שיראת ה' היא סתם 'פרומקייט' שעושים כל מיני דברים של 'צידקות' וכו', זה לא נכון! דרכי היראה הם בגדר חכמה ויש עליהם מסורת כיצד ללכת בהם.

והמשגיח זצ"ל העמיד בישיבה את המסגרת שהיא האוצר לתורה והתמסר לזה בכל כוחו, ובנוסף לכך פעל להעמיד דרכים במה שקיבל מרבותיו כיצד לעבוד את ה' בדרך אמיתית. אם לא יודעים את הדרך הנכונה ניתן בקלות לסטות מן הדרך האמיתית בעבודת ה'. כשם שבלימוד התורה ניתן להתעקם בקלות בדרכי הלימוד בדרכים לא נכונות, כך גם ביראת שמים אם לא מכירים את הדרך הנכונה ניתן לנהוג בסתם 'חומרות' ולא לדעת מהי עבודת ה', יראת ה' היא חכמה!

ישנם בוגרים רבים שרק לאחר שנים מאז שיצאו מהישיבה התחילו להרגיש מה הוא נתן להם, והוא עשה הכל במסירות נפש ממש! התמסר כולו ליסודות שקיבל מרבותיו ועמד בתוקף על העקרונות שלו. לפעמים הבחורים לא הבינו, לפעמים אף התנגדו, אבל הוא לא חת מפני זה ועמד על מה שקיבל מרבותיו.

וצריכים להעריך את זה, כמה שמסר את נפשו לכך, ובפרט בתקופת מחלתו שמסר שיחות וועדים במסירות נפש ממש! קשה לבחורים להעריך דברים כאלו משום שזה מתנגש עם הרצון החופשי של האדם. יסודות המוסר הם כיצד לגבור על הרצונות החופשיים, ולכן זה בא בהתנגשות שגורמת להתנגדות, אבל הוא מסר את נפשו להנחיל את מה שקיבל מרבותיו בלי חשבונות אם לא יבינו ולא יאהבו את דרכו אלא לעמוד על מה שצריכים לעמוד! הוא קיבל את דרכו מהגר"ש וולבה זצ"ל שקיבל מר' ירוחם שקיבל מהסבא מקלם וכו'.

ההשקעה העצומה שלו במהלך השנים נתנו פירות, ואי"ה יהיו עוד ועוד פירות שילמדו מדרכיו, מהמסירות נפש שלו. הקב"ה יעזור שזה ימשיך הלאה, שנראה את הפירות ממעשיו, מכל מה שהשקיע שהתורה תהיה כנתינתה. שיהיה מליץ יושר על המשפחה שגידל בצורה נפלאה, שהיה אבא טוב לילדיו ודאג להם בלי סוף וכן על הרבנית תליט"א שכל כך התמסרה לכל צרכיו הקב"ה יתן לה כח להמשיך הלאה, ושיהיה מליץ יושר על הישיבה ועל תלמידיו הרבים.